

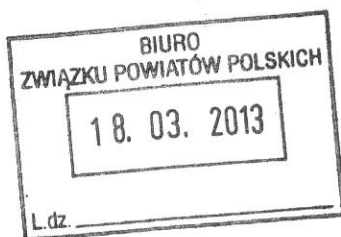

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-692445-I/12/AJK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 6. III. 2013

Pan
Marek Tramś
Prezes Zarządu Związku Powiatów
Polskich
Biuro Związku Powiatów Polskich
33-300 Nowy Sącz
Skr. pocztowa 119

Szanowny Panie Prezisie,

W nawiązaniu do licznych skarg, które wpłynęły do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, wyrażających sprzeciw burmistrzów, starostów, wójtów oraz radnych wobec likwidacji sądów rejonowych na podstawie rozporządzenia z dnia 5 października 2012 r. w sprawie *zniesienia niektórych sądów rejonowych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1121) oraz rozporządzenia z dnia 25 października 2012 r. w sprawie *ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1223), wydanych przez Ministra Sprawiedliwości oraz kwestionujących konstytucyjność tychże rozporządzeń, uprzejmie przedstawiam następujące informacje z uprzejmą prośbą o ich przedstawienie jednostkom zrzeszonym w Związku.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że kwestia organizacji i funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym kwestia reorganizacji sądownictwa, znajduje się w kręgu szczególnych zainteresowań Rzecznika Praw Obywatelskich, gdyż jego sprawne funkcjonowanie ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia ochrony konstytucyjnych praw i wolności obywateli.

W związku z założeniami projektu rozporządzenia w sprawie *zniesienia niektórych sądów rejonowych, utworzenia zamiejscowych wydziałów w niektórych sądach rejonowych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów*

rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości, Rzecznik zwrócił się jeszcze na etapie prac legislacyjnych do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o przedstawienie kryteriów na podstawie których dokonana miała zostać reorganizacja sądów. Rzecznik poinformował Ministra, iż z treści skarg kierowanych do Biura RPO wynika, że projekt rozporządzenia powstał bez odpowiednich konsultacji ze środowiskami lokalnymi i samorządowymi, a likwidacja niektórych z sądów nie jest uzasadniona żadnymi względami ekonomicznymi czy merytorycznymi. Ponadto, Rzecznik wskazał, że skarżący obawiają się likwidacji wydziałów ksiąg wieczystych i związanych z tym utrudnień w dostępie do ich treści z uwagi na dużą odległość siedzib sądów po przeprowadzonej reorganizacji. W udzielonej Rzecznikowi odpowiedzi, Minister wyjaśnił, że zamierzone zmiany mają na celu dostosowanie sądownictwa polskiego do standardu obowiązującego w pozostałych państwach Unii Europejskiej oraz do wymogów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Zdaniem Ministra, niewłaściwa alokacja zasobów oraz wadliwa struktura organizacyjna sądownictwa powszechnego utrudniają wykorzystywanie istniejących zasobów etatowych zgodnie z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, w sposób umożliwiający terminową realizację zadań.

Odnosząc się do poruszonego problemu reorganizacji sądów na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2012 r. w sprawie *zniesienia niektórych sądów rejonowych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1121) oraz rozporządzenia z dnia 25 października 2012 r. w sprawie *ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1223), wskazać należy, iż oba rozporządzenia wydane zostały na podstawie art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2001 r., Nr 98, poz. 1070 z późn. zm., dalej: *Prawo o ustroju sądów powszechnych*) w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o *zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2001 r., Nr 203, poz. 1192, dalej: *ustawa o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw*).

Przepisy ustawy stanowiące podstawę prawną do wydania wskazanych rozporządzeń zostaną poddane ocenie Trybunału Konstytucyjnego na podstawie wniosku grupy posłów

o zbadanie zgodności art. 1 pkt 13 ustawy *o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* w zakresie dotyczącym nadania brzmienia art. 20 pkt 1 ustawy *- Prawo o ustroju sądów powszechnych*, obowiązującego od 28 marca 2012 r. w zakresie w jakim upoważnia Ministra Sprawiedliwości do tworzenia i znoszenia sądów oraz ustalania ich siedzib i obszarów właściwości w drodze rozporządzenia wydanego po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa z art. 176 ust. 2, art. 180 ust. 5 w związku z art. 92 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 2 Konstytucji RP. Do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął także wniosek Krajowej Rady Sądownictwa o zbadanie zgodności art. 20 pkt 1 ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych* w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 13 *ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* z art. 176 ust. 2 w związku z art. 10 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 180 ust. 1, 215 Konstytucji RP, a także z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Powyższe wnioski zostały zarejestrowane i w chwili obecnej oczekują na rozstrzygnięcie przez Trybunał Konstytucyjny pod wspólną sygnaturą K 27/12. Podkreślenia wymaga, iż w sytuacji, gdy kwestia konstytucyjności podstaw prawnych do wydania wymienionych wyżej rozporządzeń stanowi przedmiot rozpoznania Trybunału, Rzecznikowi nie przysługują kompetencje do badania niniejszej sprawy. Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie ustawy o RPO ani ustawy o Trybunale Konstytucyjnym nie ma prawnej możliwości przystąpienia do postępowania wszczętego z wniosku wskazanych wyżej podmiotów.

Jednocześnie zauważyć należy, że w przypadku, gdy orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego wskazane wyżej przepisy uznane zostaną za niekonstytucyjne, utracą one moc prawną i przestaną być elementem porządku prawnego. Analogiczny skutek orzeczenia Trybunału wywołują również w stosunku do aktów wykonawczych wydanych na podstawie zaskarżonych przepisów rangi ustawowej. W związku z powyższym, uznać należy, iż podejmowanie przez Rzecznika działań polegających na występowaniu do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niekonstytucyjności przepisów wymienionych wyżej rozporządzeń w chwili obecnej nie znajduje uzasadnienia ze względu postępowanie toczące się przed Trybunałem. Jednocześnie pragnę poinformować, iż Trybunał Konstytucyjny wyznaczył rozprawę w tej sprawie na dzień 21 marca 2013 roku.

Niezależnie od powyższego, pragnę poinformować, iż Rzecznik w dalszym ciągu monitorować będzie sprawę reorganizacji wymiaru sprawiedliwości pod kątem możliwości naruszenia praw obywatelskich.

Łącznie podpisane

Renata Jipson